

Concluzionînd, putem menționa că litigiile sportive se soluționează pe cale alternativă, prin arbitraj. În activitatea instituțiilor arbitrale ale FMF, membrii afiliați, jucătorii, oficialii și membrii comisiilor federației în cauză, sunt obligați să respecte întotdeauna statutele, regulamentele, directivele și deciziile FIFA și UEFA precum și deciziile TAS de la Laussane; să recunoască jurisdicția acestuia; să-și asume obligația de a înainta în ultimă instanță orice litigiu cu caracter național apărut ca urmare sau în legătură cu punerea în aplicare a Statutului sau a regulamentelor FMF. TAS este un tribunal arbitral independent și imparțial, pentru soluționarea de manieră irevocabilă a litigiului, fără a recurge la instanțele judecătorești, excepție făcând cazul în care legea Republicii Moldova, aplicabilă de la caz la caz, interzice în mod expres acest lucru.

Referințe bibliografice:

1. Budevici-Puiu L. *Legislație sportivă națională și internațională: note de curs*. Chișinău: USEFS, 2012. p.124-135.
2. Briceag A. *Mecanisme și instituții de soluționare a litigiilor sportive*. Chișinău: USEFS, 2016. p. 7.
3. Guțu Z. *Consolidarea cadrului legal privind arbitrajul în Republica Moldova*. Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Chișinău, 2012.
4. Pinna A. *The Trial and Tribulations of the Court of Arbitration for Sport - Contribution to the Study of the Arbitration of Disputes concerning Disciplinary Sanctions*, in *The International Sports Law Journal*, ASSER International Sports Law Centre, The Hague, 2000. p. 8-17.
5. Voicu A.V. *Comisia Națională de disciplină sportivă (Tribunalul de Arbitraj Sportiv) din România / înființare, competențe, organizare și funcționare*. *Analele UVT-Seria EFS*, No.7 – Noiembrie 2005.
6. Schiop C. *Arbitrajul sportiv între obligativitate și clauză compromisorie pe site-ul <https://prezi.com/nwc5vg2ceuey>*, 2015.
7. Swarg G. *Tribunalul de Arbitraj al Sportului*, în „*Primul seminar juridic. Legislația Sportivă în Europa: Evoluție și armonizare, Moscova - 19-20 septembrie*”, Comitetul Olimpic Român, Centrul de Cercetări pentru Probleme de Sport, București, 1992, p. 130 și urm.
8. www.lawinsport.com
9. <http://www.frf.ro/>
10. <http://www.tas-cas.org/>
11. *Legea 23 din 22.02.2008, cu privire la arbitraj*.
12. *Statutul Federației Moldovenești de Fotbal (FMF)*.
13. *Codul disciplinar al FMF*

SPORTUL PENTRU TOȚI ȘI MIȘCAREA OLIMPICĂ

Cacian Diana,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract: *"Sports for All" must be understood not as a momentary activity, but as a blend of continuous activities that happens all throughout life. Family, school, specialized teachers and animators, institutions that prepare specialists ensure this educational continuum in our field.*

Keywords: *Sports for All, International Olympic Committee, National Olympic and Sports Committee, Health*

Introducere. Trăim într-o perioadă de timp în care suntem martorii unor profunde modificări și transformări în toate domeniile, dar în special în cel social, economic și tehnic. Una dintre alarmantele repercusiuni ale creșterii gradului de confort și civilizație o constituie reducerea efortului fizic, limitarea tot mai accentuată a mișcării.

Pentru a promova în întreaga lume cauza activităților fizice, s-a conceput, organizat și aplicat, „Sportul pentru toți” ca un adevărat continuum educațional cu largi disponibilități

privind obiectivele, conținutul și metodele ce stau la îndemână.

„Sportul pentru toți” trebuie înțeles nu ca o activitate de moment, ci ca o suită de acțiuni continue, ce se întind pe parcursul întregii vieți. Asigurarea acestui continuum educațional în domeniul nostru de activitate revine familiei, școlii, profesorilor de specialitate și animatorilor, instituțiilor care pregătesc specialiști, asociațiilor, cluburilor [2].

După Pierre de Coubertin, „sportul nu înseamnă numai o competiție între excelenți atleți, ci reprezintă o oportunitate și o sarcină ce ar trebui îndeplinită de fiecare persoană, individual sau în grup, independent de legile și regulile competițiilor sportive” [1].

Această mișcare ajută la realizarea idealului olimpic care proclamă că sportul este un drept ce aparține tuturor indivizilor și are ca obiectiv întărirea sănătății fizice și psihice și este un subterfugiu al celor ce vor să practice activitățile fizice.

Scopul lucrării este de a scoate în evidență sarcinile și contribuția unor organisme internaționale și naționale la dezvoltarea Mișcării *Sportul pentru toți*.

Metodele de cercetare sunt: studierea literaturii de specialitate, analiza.

Încă din anul 1990, baronul Pierre de Coubertin, convins de ideea că sportul este un mijloc de educare, a creat sloganul „Sportul pentru toți”.

Carta Olimpică stipulează despre Comitetul Internațional Olimpic că acesta încurajează coordonarea, organizarea și dezvoltarea sportului și a competițiilor sportive, colaborează cu organizațiile și autoritățile publice sau private competente ce pun, în final, sportul în serviciul umanității [7].

Mișcarea olimpică își asumă un rol important în „Sportul pentru toți”, deoarece grație acestei mișcări valorile practicării exercițiilor fizice sunt transmise în ansamblul societății.

Comitetul Internațional Olimpic favorizează cooperarea dintre diferite organizații ale „Sportului pentru toți” și coordonarea activităților sale.

În 1983, pentru a răspunde interesului sporit afișat de populație pentru sportul privit prin prisma sănătății și a condiției fizice, s-a creat un Work Group pentru „Sportul pentru toți” al cărui obiectiv era să găsească mijloacele prin care Mișcarea Olimpică să susțină și să promoveze asemenea activități. Dezvoltarea constantă a tendinței „sănătate și fitness” prin „Sportul pentru toți” care a cunoscut apogeul în anii 1980, a determinat statutul oficial al Comisiei “Sportul pentru toți”, compusă din membri ai Comitetului Internațional Olimpic, reprezentanți ai fundațiilor internaționale și ai Comitetelor Naționale Olimpice, sportivi și membri individuali.

Obiectivele comisiei constau în:

- a aplica principiile fundamentale și regulile Cartei Olimpice;
- a încuraja și susține eforturile altor organizații implicate în „Sportul pentru toți”, contribuind la răspândirea avantajelor sociale și beneficiilor câștigate de toți membrii societății prin practicarea regulată a activităților fizice;
- a încuraja o mai bună promovare și a favoriza cunoașterea sportului pentru toți prin intermediul patronajului „Congresului Mondial al Sportului pentru toți”. Subiectul „Sportul pentru toți” a fost abordat pe larg în timpul discuțiilor pe tema „Sportul în contextul său social” la Congresul Centenarului Olimpic care a avut loc la Paris în septembrie 1994.

Printre principalele activități ale comisiei trebuie menționat, în primul rând, suportul financiar acordat, sub patronajul Comitetului Internațional Olimpic, pentru trei evenimente ale Sportului pentru toți, pe fiecare dintre cele cinci continente. Aceste activități includ o arie nouă de evenimente sportive, principalul criteriu de selecție fiind acela că trebuie să fie

adevărate activități sportive, deschise oamenilor de toate vârstele [4]. Pentru a permite tuturor țărilor să beneficieze de aceste programe, orice Comitet Național Olimpic care a profitat ajutorul financiar, nu mai poate cere acest lucru pe o perioadă de trei ani. Până în prezent, mai mult de o sută de Comitete Naționale Olimpice au beneficiat de aceste programe.

În anul 1994 în Uruguay, la Punta del Este a avut loc cel de-al cincilea Congres Mondial al Sportului pentru toți, prilej cu care a fost adoptată Declarația comună a Comitetului Internațional Olimpic și a Organizației Mișcare pentru Sănătate. Ele împărtășesc un obiectiv comun: promovarea sănătății prin mijloacele sportului și ale exercițiilor fizice. Aceste două organisme sunt convinse de efectele pozitive ale practicării exercițiilor fizice asupra bunăstării psihice, mentale, fizice și sociale a tuturor indivizilor [3].

Comitetul Internațional Olimpic și Organizația Mișcare pentru Sănătate se angajează să încurajeze dezvoltarea "Sportului pentru toți" ca parte integrantă a unui stil de viață care duce la promovarea sănătății și prevenirea bolilor și handicapurilor. Ambele organizații sunt conștiente că este nevoie de programe de informare și de o educație adecvată pentru a evita toate efectele negative care ar putea apărea în practicarea exercițiilor fizice în mod irațional și neștiințific.

Politicile adoptate în materie de „Sport pentru toți” și de „Sănătate pentru toți”, elaborate de cele două organizații, nu pot fi eficiente decât dacă acestea sunt puse în practică la nivel internațional, național și local. Este necesară crearea unor infrastructuri de susținere, înțelegând prin aceasta facilități accesibile tuturor indivizilor.

Adunarea generală a Națiunilor Unite, în a 48- a sesiune din 25 octombrie 1993 a proclamat anul 1994 ca An Internațional al Sportului și al Idealului Olimpic.

Congresele Mondiale ale „Sportului pentru toți” sub patronajul Comitetului Internațional Olimpic contribuie considerabil la promovarea sportului ca deprindere salutară sănătății.

Din 1986 Comitetul Internațional Olimpic acordă patronajul său Congresului Mondial al Sportului pentru toți și, începând cu anul 1994, congresele au beneficiat și de patronajul Organizației Mondiale a Sănătății. Din 1996 UNESCO, Organizația Mondială a Sănătății și GAISF (Asociația generală a Federațiilor Internaționale Sportive) colaborează cu Comitetul Internațional Olimpic în vederea organizării congreselor. Aceste organizații sunt reprezentate în Comitetul de coordonare pentru a asigura continuitatea scopurilor sale și pentru a menține un nivel înalt al conținutului activităților sale. În cooperare cu Comitetul de organizare, Comitetul de programe definește formele generale ale programului și temele de discuție, evaluând rezultatul lucrărilor propuse.

Primele șapte congrese mondiale ale „Sportului pentru toți” au abordat următoarele teme: *Principiile fundamentale ale Sportului pentru toți* – Frankfurt (Germania), 1986; *Solidaritatea mondială în favoarea dezvoltării Sportului pentru toți* – Praga (Cehia), 1988; *Sportul pentru toți până în anul 2000* – Tampere (Finlanda), 1990; *Sportul pentru toți în societatea contemporană* – Vama (Bulgaria), 1992; *Sportul pentru toți – Sănătate pentru toți* – Punta del Este (Uruguay), 1994; *Familia mondială și sportul în secolul XXI* – Seul (Coreea), 1996; *Sportul pentru toți și promovarea educației prin sport la nivel mondial* – Barcelona (Spania), 1998; *Sportul pentru toți și politicile guvernamentale* – Quebec (Canada), mai 2000.

Este foarte importantă pentru promovarea sportului pentru toți și activitatea Confederației Europene Sport și Sănătate, (creată în 1991), care cuprinde în calitate de membri ai săi 54 organizații, aparținând la 24 țări europene.

Una dintre cele mai fructuoase acțiuni ale Confederației o constituie organizarea Jocurilor Europene Sport și Sănătate, un mare festival, care îmbină sportul și timpul liber [9].

În ceea ce privește Comitetul Național Olimpic și Sportiv din Moldova, ca promotor al Mișcării Olimpice, obiectivul său principal este ca ideile Olimpismului, ale Mișcării Olimpice și ale Jocurilor Olimpice să pătrundă în mentalitatea sportivilor, antrenorilor, tuturor celor care activează în domeniul sportului.

Treptat, prin intermediul manifestărilor cultural-sportive consacrate Zilei Mondiale Olimpice, al participării sportivilor moldoveni la Jocurile Olimpice, al creării Agențiilor Teritoriale Olimpice, prin ziarul CNOS "Sport Plus" s-a reușit ca idealurile Olimpismului și ale Mișcării Olimpice să fie susținute de masele largi ale populației din țară.

La ora actuală, CNOS din Moldova, în cooperare cu organizațiile statale, administrațiile publice locale implementează următoarele programe: programul educației Olimpice, programul Mișcării Olimpice a tineretului, programul dezvoltării regionale a Mișcării Olimpice, programul dezvoltării probelor de sport și pregătirea sportivilor de performanță, programul pregătirii celor mai buni sportivi la Jocurile Olimpice [5].

Unul dintre cele mai importante și actuale programe „Bursierii Olimpici Rio 2016” vine în ajutor sportivilor de elită, selectați și propuși de către CNOS, și susținuți de Federațiile Internaționale de profil în pregătirea și calificarea lor pentru Jocurile Olimpice. În acest program au fost incluși cei mai titrați și experimentați sportivi din Republica Moldova.

Un alt proiect „Burse Olimpice pentru antrenori” a fost aprobat de către Solidaritatea Olimpică exclusiv pentru Republica Moldova. Antrenorii primesc o subvenție lunară între 100 și 300 \$ pe parcursul unui an. Scopul programului este de a susține antrenorii, de a motiva activitatea lor, de a stimula interesul antrenorilor pentru procesul de identificare a tinerilor talente etc. Proiectele sunt finanțate de către Solidaritatea Olimpică – Comisie a Comitetului Internațional Olimpic ce are ca obiectiv susținerea inițiativelor din partea Comitetelor Naționale Olimpice [10].

Comitetul Național Olimpic și Sportiv al Republicii Moldova este garantul promovării valorilor olimpice pe teritoriul național. Astfel, prin Lunarul Olimpic, CNOS desfășoară diferite acțiuni în masă pentru a promova spiritul olimpic în țara noastră. Cursa Olimpică, care este un eveniment de proporții, întrunind mii de oameni, indiferent de abilități sportive, vârstă sau ocupație, este doar un exemplu al activităților organizate de către CNO în cadrul Zilei Olimpice Mondiale, având următoarele obiective majore:

1. Promovarea importanței sportului și a unui mod activ de viață;
2. Instruirea societății în spiritul valorilor olimpice: excelență, prietenie și respect;
3. Educarea sentimentului de mândrie națională.

Comitetul Internațional Olimpic instituie anual un Trofeu special pentru a recompensa prin intermediul Comitetelor Naționale Olimpice persoanele sau instituțiile ce contribuie la dezvoltarea Mișcării Olimpice în țările lor. Astfel, CNOS a înmînat Trofeul CIO pentru anul 2012 „SPORTUL ȘI DEZVOLTAREA CONTINUĂ” Companiei Coca Cola, de altfel, sponsor Top al CIO, pentru contribuție valoroasă în organizarea Zilei Mondiale Olimpice în Republica Moldova. Trofeul CIO pentru anul 2013 este dedicat aniversării de 150 de ani de la nașterea lui Pierre de Coubertin. Acest Trofeu comemorativ intitulat „150 ani. Pierre de Coubertin. Sportul – școala vieții” a fost înmînat Liceului Internat Republican cu Profil Sportiv din Chișinău pentru merite deosebite în formarea și educarea sportivilor de performanță, dar și promovarea valorilor olimpice.

La sfârșitul anului 2013 Comitetul Național Olimpic și Sportiv a lansat inițiativa „LECTȚII OLIMPICE – 2014”, care reprezintă o continuitate a campaniei educative și informative „Valorile olimpice”, realizată de CNO în 2012 și 2013. Prin campania „Valorile Olimpismului” a fost urmărit scopul de a resuscita interesul din partea tinerilor pentru sport, în general, și pentru Mișcarea Olimpică, în particular [8].

Comitetul Național Olimpic și Sportiv a organizat, de asemenea, seminare cu profesorii de educație fizică și lecții olimpice cu participarea olimpicilor în instituții de învățământ superior, dar și în numeroase școli din țară.

Promovarea Mișcării Olimpice în teritoriu este asigurată și gestionată de Agențiile Teritoriale Olimpice, create de CNOS în majoritatea centrelor raionale ale țării. La momentul actual sunt create și activează 24 de Agenții Olimpice.

Birourile permanente ale Agențiilor conlucrează cu secțiile educație, tineret, sport ale Consiliilor raionale, iar un reprezentant al acestora face parte din componența Agenției Olimpice.

CNOS contribuie la pregătirea cadrelor sportive în Agențiile Olimpice prin organizarea de stagii, întruniri metodic-științifice etc.

Una dintre misiunile importante ale Agențiilor Olimpice este organizarea Cursei Olimpice și a evenimentelor sportive din cadrul Lunarului Olimpic, dedicat Zilei Mondiale Olimpice. Pe lângă toate întrecerile sportive care au loc în cadrul lunarului olimpic, sunt organizate diverse concursuri pentru copii și adolescenți [6].

Împreună cu Federațiile Naționale, CNOS a realizat diverse activități frumoase. Un eveniment de referință îl reprezintă sărbătoarea sportului pentru toți „Olympic Fest”, care a constituit un prilej suplimentar de propagare a sportului, modului sănătos de viață și a valorilor olimpice și care a fost înalt apreciată de CIO, exemplul nostru fiind preluat în calitate de model pentru alte CNO din lume.

În Republica Moldova Ziua Internațională Olimpică marchează finalul multiplelor manifestări cu caracter de masă. În satele, raioanele și orașele republicii au fost organizate ample competiții, curse de alergări, turnee la diverse probe cu participarea pasionaților modului sănătos de viață de toate vârstele.

Concluzii:

1. Sportul pentru toți este un program care include organizarea activităților sportive pentru toate vârstele la nivel național, manifestări sportive populare, stagii pentru organizatorii sportivi, tabere pentru copii.

2. Aspectul educativ al Olimpismului și al valorilor olimpice stau la baza caracterului unic al Mișcării Olimpice. Sportul reprezintă un puternic instrument și are potențialul de a juca un rol fundamental în societate în general, dar mai cu seamă, în procesul de educație a tinerei generații.

3. Trebuie atrasă atenția autorităților de orice nivel asupra necesității de a grăbi expansiunea „Sportului pentru toți”, care este un factor-cheie în dezvoltarea societății.

4. Datorită activității tuturor structurilor naționale și internaționale, activitatea fizică a căpătat o nouă valoare pentru a socializa și a educa indivizii de orice vârstă, iar conceptul de sănătate nu se mai referă doar la reabilitarea pacienților, ci este apreciat ca prevenire și bunăstare fizică, psihologică și sociologică prin activitate fizică sistematică.

Referințe bibliografice:

1. Albu V. *Istoria educației fizice și sportului*. Constanța : Ex Ponto, 1996. 157p.

2. Cooper K. *O nouă cale de a prelungi viața. București: Elit Comentator, 1994.*
3. Dumitru G. *Sănătate prin sport pe înțelesul fiecăruia. București, Ediția I, Federația Română Sportul pentru Toți, 1997.*
4. Suci A., Dumitru G. *Ghid pentru sănătate și condiție fizică. Federația Română Sportul pentru Toți. București, 1998.*
5. *Almanah Olimpic '06, Chișinău: Tipografia Centrală, 2007, 139p.*
6. *Almanah olimpic nr.2, Chișinău: Tipografia Centrală, 2009, 108p.*
7. *Charta Europeană a Sportului și Codul Eticii Sportive, Consiliul Europei, Strasburg. 1993.*
8. *Flacăra Olimpică, Chișinău: Elan Poligraf, 2014. 138p.*
9. *Sport Europe nr.49, 2000. p.22*
10. *Panorama Olimpică 2014-2015, Chișinău: Elan Poligraf, 2015. 100p.*

ANALIZA ȘI MODELUL PLANIFICĂRII POSTURILOR FUNCȚIONALE DIN CADRUL ORGANIZAȚIEI SPORTIVE

Cireș Victoria, Budevici-Puiu Anatolie

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *The human resources are the only ones resources able to produce and reproduce all the other resources available to a sports organization, although the material and financial ones are important. The jobs' analysis is the process that determines the tasks, the activities specific to a position and the type of persons recommended for its occupation, involving a common effort by the specialist in human resources, hierarchical chief and employee, being necessary to provide us exact information regarding the job and to justify the staff decisions. The productivity in all sports organizations is influenced by how they interact and combine the human resources in order to use the other resources of the management system. Factors such as preparation, age, job experience and the level of formal education play a role in establishing the person compatibility with a certain organization. The process of assurance of human resources suitable for a sports structure is an engaging process and slightly subjective. In order to assure the human resources that cover both managerial positions, as well as the execution ones, the managers follow the next sequentially steps: recruitment; selection; training and improvement; evaluation. There is a reciprocal interdependence between the management and execution positions established by the nature of relations that exists between the decision centers of the sports organization and its effective centers.*

Keywords: *planning, human resources, job, sports organization.*

Introducere. Printre toate resursele existente în organizație, resursele umane ocupă un loc aparte după importanța lor. Valorificarea superioară a resurselor umane presupune recunoașterea particularităților acestora. Resursele umane sunt unice în ceea ce privește potențialul lor de creștere și dezvoltare precum și capacitatea lor de a-și cunoaște și învinge propriile limite, pentru a face față noilor provocări și exigențe, actuale și de perspectivă. „Oamenii sunt resursele active ale organizației, deoarece potențialul, experiența, creativitatea și dezvoltarea lor contribuie activ la creșterea eficienței și eficacității organizației. Fără prezența efectivă a omului este pur și simplu imposibil ca o organizație să-și atingă obiectivele” [1, 13].

Astăzi, tema resurselor umane e foarte mediatizată și prezintă un interes deosebit pentru managerii din toate domeniile, inclusiv cel al educației fizice și sportului. Importanța planificării resurselor umane este dată de faptul că această activitate asigură utilizarea mai eficientă a personalului disponibil și reduce impactul negativ pe care îl au schimbările de resurse umane în cadrul organizației, în speță organizațiile sportive. De fapt, planificarea ar